

کسب و کار از دیدگاه اسلام

فائزه وزیر مقدم
ثریا اکبر ادیبی

وزیر مقدم، فائزه، ۱۳۶۴ -	سرشناسه :
کسب و کار از دیدگاه اسلام/ فائزه وزیرمقدم، ثریا اکبرادبی.	عنوان و نام پدیدآور :
تهران: ادیبان روز، ۱۳۹۵.	مشخصات نشر :
ص. ۱۲۸	مشخصات ظاهری :
۹۷۸-۶۰۰-۸۱۹۰-۲۱-۹	شابک :
فیبا	وضعیت فهرست نویسی :
کتابنامه: ص. [۱۲۷] - ۱۲۸؛ همچنین به صورت زیرنویس	یادداشت:
کسب و کار (فقه)	موضوع :
Business (Islamic law	موضوع :
معاملات (فقه)	موضوع :
Transactions (Islamic law	موضوع :
کسب و کار -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام	موضوع :
Business -- Religious aspects -- Islam	موضوع :
کسب و کار -- جنبه‌های قرآنی	موضوع :
Business -- Qur'anic teaching	موضوع :
کسب و کار -- احادیث	موضوع :
Business -- Hadiths	موضوع :
معاملات -- قوانین و مقررات -- ایران	موضوع :
Transactions -- Law and legislation -- Iran	موضوع :
اکبر ادبی، ثریا، ۱۳۳۹ -	شناسه افزوده :
BP۱۹۰/۱/۴	رده بندی کنگره :
۲۹۷/۱/۴	رده بندی دیویی :
۱۰۰۰۲۰۰	شماره کتابشناسی ملی :

فائزه وزیرمقدم	مؤلف :
مرتضی خیریه پند	گرافیت و صفحه آرا :
فتانه بهلولان صفای	طراح جلد :
۱۰۰۰	شمارگان :
۱۲۰۰۰ تومان	قیمت :
۹۷۸-۶۰۰-۸۱۹۰-۲۱-۹	شابک :
تابستان ۹۵	تاریخ انتشار :
اول	نوبت چاپ :
طوس	چاپ و صحافی :

کلیه حقوق این اثر متعلق به انتشارات ادیبان روز می‌باشد و هرگونه استفاده از این کتاب (کپی، تکثیر و استفاده در کارگاه‌های آموزشی) بدون اجازه ناشر پیگرد قانونی دارد.

تلفن : ۶۶۹۵۶۸۱۲-۱۵

خرید اینترنتی از طریق:

www.adibanbook.com

www.adibanbook.ir

انتشارات ادیبان روز

مقدمه مولفان

الحمد لله رب العالمين والصلاه والسلام على محمد وآله الطاهرين

با توسعه علم و سرفرت بشر و پیچیده شدن مشکلات مردم، نیازمندی به فقه بیش از پیش احساس می‌شود.

فقه اسلامی با بهره‌گیری از منابع پربار و غنی خود (کتاب، سنت، عقل، عرف) توانسته است با در نظر گرفتن جنبه‌های مثبت و منفی زندگی بشری، بهترین راه حل‌ها را برای انسان‌ها قرار دهد. بنابراین اگر بخواهیم جامعه‌ای داشته باشیم که در آن صلح و صفا، صداقت و راستی، برادری و محبت، عدل و انصاف، همدردی و تعاون، اتحاد و هماهنگی وجود داشته باشد، باید دستورات قرآن و ائمه معصومین (ع) را برنامه عمل خود قرار دهیم و برای رسیدن به هدف باید راه مستقیم را، که راه خداست بپیماییم.

باید با اجرای صحیح در احکام اقتصادی، حافظ انسانیت خود باشیم تا بتوانیم با رزق حلال، نسل پاک و زندگی سالم داشته باشیم. زیرا خداوند پیاپی انسان را فرستاد تا بشر را به کیفیت رشد اقتصادی راهنمایی کند.

چنانچه رسول خدا (ص) فرمود: "طلب الحلال فریضه علی کل مسلم و مسلم". امید است در راه کسب و کار تلاش کنیم و تمام فعالیت‌های اقتصادی خود را بر محسوس ارزش‌های اسلامی و کتاب خدا سامان بکشیم تا در روز حساب، که مال و فرزند سودی نمی‌بخشد، شرمسار نباشیم.

این کتاب را به ساحت مقدس ثامن الحجج علی بن موسی الرضا (ع) و ثواب آن را به شادی روح عزیزمان مرحوم غلامرضا وزیرمقدم تقدیم می‌کنیم. امید است به شایستگی قبول شود. آمین

چکیده:

اهمیت یادگیری مسائل شرعی کسب و کار و احکام مربوط به بازار و تاثیر یادگیری فقه بازار در کسب درآمدهای حلال بر کسی پوشیده نیست.

در زمینه اهمیت کسب و کار احادیث معروف و مشهوری داریم، معصوم می‌فرماید کاسب حبیب خداست و یا اینکه عبادت ده جزء دارد و نه جزء آن کسب حلال است. در رابطه با اینکه انسان برای مخارج زندگی خود و افراد تحت تکفلش تلاش بکند، این تلاش پسندیده و مورد ستایش اسلام است. در روایات وارد شده است، کسی که تلاش می‌کند برای کسب روزی حلال مثل مجاهدی است نه در جبهه مشغول جهاد است. لذا در روایات از کسب‌های حرام به شدت نهی شده است. از نبی مکر اسلام حضرت محمد صلی الله علیه و آله راجع به کسب حرام و لقمه حرام نقل شده است که سبب روزی حرام مثل این است که شما بخواهید با صافی و آب‌کش، آب جا به جا کنید. هرچقدر آب در آن صافی بریزید چیزی باقی نمی‌ماند. وقتی کسب حرام باشد، لقمه حرام باشد، نماز و روزه و عبادت هم بی اثر می‌شود.

بنابراین در اسلام، فقه، مقدم بر همه دانش‌هاست. جهت ساماندهی الهی همه امور حتی اقتصاد است و همواره توصیه شده است قبل از هر تصمیم و کار تجاری فقه آموخته شود و این مهم برای دانشجویان رشته کسب و کار که قصد دارند در بازار اقتصادی شوند، از اهمیت بیشتری برخوردار است.

انسان‌ها از دیر باز برای جلوگیری از هرگونه نزاع و اختلاف در امور اجتماعی و به خصوص در فعالیت‌های اقتصادی به انعقاد قرارداد پرداخته‌اند.

در شریعت اسلامی بسیاری از این قراردادها تأیید یا تصحیح شده و پای‌بندی به آن‌ها لازم شمرده شده است؛ از جمله این قراردادها که معمولاً بازرگانان از آن بهره می‌گیرند عبارتند از:

جایگاه و اهمیت کسب و کار، آداب کسب، بیع (خرید و فروش)، مضاربه، مزارعه، مساقات، جعاله، مشارکت، رهن، اجاره، سرقطی، مزایده، مناقصه و..... که به توضیح آنان در این کتاب خواهیم پرداخت.

فصل اول

جایگاه و اهمیت کسب و کار در اسلام

۱۳	
۱۴	مقدمه
۱۵	تعریف کار
۱۶	هدف از کار
۱۷	اهمیت کار در اسلام
۱۸	نقش کار در زندگی

فصل دوم

آداب و نحوه کسب و کار

۲۱	
۲۲	مقدمه
۲۲	آداب کسب و کار
۲۳	دوراندیشی
۲۳	تقسیم کار
۲۵	تقسیم زمان
۲۶	سخرخیزی
۲۷	استمرار کار
۲۸	عجله در کار
۲۹	حرص بر کار
۳۰	توجه به کیفیت کار
۳۱	آداب قراردادهای کار در ارتباط با دیگران

فصل سوم

احکام عمومی درآمدها

۳۵	
۳۶	مقدمه
۳۶	امور پسندیده در عرصه کسب و کاری
۳۷	احکام
۳۹	امور ناپسند در عرصه کسب و کاری
۴۰	احکام
۴۲	حرفه ها و معاملات حرام و مکروه مضر به جامعه اسلامی
۴۲	معاملات و کارهای حرام
۴۲	معاملات مضر و ناپاک (اعیان نجس)
۴۲	خرید و فروش آلات حرام

۴۴	معاملات تقلبی
۴۴	معاملات مضر به جامعه اسلامی
۴۵	غنا
۴۵	معاملاتی که موجب کمک به ظالمین است
۴۵	خرید و فروش کتاب های گمراه کننده
۴۵	سحر و جادوگری
۴۵	شعبده بازی
۴۶	دست یافت پول در برابر کارهای واجب
۴۶	احتکار
۴۶	خرید و فروش اران
۴۷	معاملات رخرافه های گروه
۴۷	احکام
۴۸	معاملات نجس و حرام
۴۸	مسکرات
۴۸	مردار
۴۹	سگ
۴۹	خوک
۴۹	دیگر نجاسات

فصل چهارم احکام معاملات

۵۱	مقدمه
۵۲	مشروعیت بیع
۵۲	اقسام بیع به اعتبار نوع مبیع
۵۳	ارکان بیع
۵۳	شرایط خریدار و فروشنده
۵۳	شرایط کالا و عوض
۵۳	کم فروشی و کم کاری در کارهای مختلف
۵۵	احتکار
۵۵	ربا و اقسام آن
۵۶	ربای قرضی

۵۶	ربای معاملی
۵۶	ربا در قانون مجازات اسلامی
۵۷	مضاربه
۵۹	انواع بیع
۶۰	مجهول مانند مدت در بیع نسبه
۶۰	نقدیا نسبه بودن پرداخت غیر پولی
۶۱	در رد بیع سلف
۶۲	شرایط بیع سلف
۶۳	فروش کالای خریداری شده به سلف قبل از رسیدن اجل
۶۴	فقدان قیمت ذکر شده در کالای تحویلی
۶۴	معیوب بودن کالای تحویلی
۶۴	فسخ معامله
۶۵	شرایط فسخ
۶۵	انواع فسخ (خيارات)
۶۶	صفقه

۶۹	فصل پنجم احکام مزایده، مناقصه و قرعه
۷۰	مقدمه
۷۰	مزایده
۷۲	مناقصه
۷۳	مناقصه گذار
۷۳	برنامه زمانی مناقصه
۷۳	اسناد مناقصه
۷۳	طبقه بندی مناقصات از نظر روش دعوت مناقصه گران
۷۳	مناقصه عمومی
۷۳	مناقصه محدود
۷۴	قرعه
۷۵	استقناتاتی در مورد احکام مزایده و قرعه از نظر مراجع مختلف

۷۷	فصل ششم معامله با فرقه های مختلف
۷۸	مقدمه
۷۸	فرق فرقه و مذهب
۷۹	تاریخچه ایجاد فرق اسلامی
۷۹	کافر کیست؟
۸۰	اقسام کافر در خارج از حوزه شریعت اسلامی
۸۰	انواع کافر
۸۱	اصل اولی در روابط اقتصادی مسلمانان با کافران
۸۱	ربای بی مسلمان و کافر
۸۳	فصل هفتم احکام عقد صلح
۸۴	مقدمه
۸۴	عقد صلح
۸۵	شرایط عقد صلح
۸۶	احکام و آثار عقد صلح
۸۷	شفعه در عقد صلح
۸۷	فسخ در عقد صلح
۸۸	مواد قانونی در مورد عقد صلح
۸۹	حواله
۹۰	ارکان حواله
۹۱	ابعاد عقد حواله
۹۱	آثار حواله
۹۱	موارد بطلان حواله
۹۲	شرایط خاص عقد حواله
۹۳	اجاره
۹۳	تعریف اجاره
۹۳	موجر
۹۳	مستاجر
۹۴	ارکان اجاره
۹۴	قرارداد اجاره

۹۴	حقوق مستاجر
۹۴	اجاره درمغازه و محل کسب
۹۵	حقوق موجر
۹۵	خسارت به مال مورد اجاره
۹۵	تضمین تخلیه
۹۵	تقاضای مهلت برای تخلیه ملک
۹۶	دعای موجر و مستاجر
۹۹	رهن
۱۰۰	رهن کامل
۱۰۱	مرگ راهی یا مرگ
۱۰۱	سرقفلی
۱۰۱	جعاله
۱۰۲	فرق میان جعاله و اجاره
۱۰۲	ارکان جعاله
۱۰۲	لازم بودن عمل
۱۰۲	وجود اجرت (جعل)
۱۰۳	امکان رجوع هریک
۱۰۳	زمان استحقاق جعل
۱۰۳	قرارداد جعاله دربانک
۱۰۳	انواع جعاله دربانک ها
۱۰۳	جعاله تعمیر
۱۰۴	جعاله تکمیل
۱۰۴	ارزیابی ملک مورد جعاله
۱۰۴	انواع وثائق
۱۰۴	وکالت
۱۰۵	انواع وکالت
۱۰۶	وکالت خاص
۱۰۶	وکالت عام
۱۰۷	انجام مورد وکالت طبق قرارداد

۱۰۶	تعهد وکیل به رعایت مصلحت موکل
۱۰۷	تعهد وکیل به حفظ اسرار موکل
۱۰۷	فرق وکالت با اذن
۱۰۸	ضمانت
۱۰۸	انواع ضمان
۱۰۹	ضمانت در قانون
۱۰۹	شرایط ضامن
۱۱۰	رابطه و شرایط عقد ضمانت
۱۱۰	حقوق داناگاه
۱۱۱	ضامن متضامن و شکایت از بدهکار
۱۱۱	کفالت
۱۱۳	موارد برائت دانا

فصل هشتم احکام کار و کارگر

۱۱۵	مقدمه
۱۱۶	اهمیت کار و کارگر در اسلام
۱۱۶	شرایط قوانین در قرارداد
۱۱۷	حقوق کار و کارگر در اسلام
۱۱۸	شگفتگی هایی از گفتار کوتاه امام علی (ع)
۱۲۳	گذری در نهج البلاغه

نتیجه گیری

فهرست منابع